

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 125/2024-260

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetího (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ] proti uzneseniam Okresného súdu Zvolen sp. zn. 2Nt/18/2021 z 27. apríla 2022 a Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5Tos/87/2022 z 20. septembra 2022, ako aj postupu, ktorý ich vydaniu predchádzal, takto

r o z h o d o l :

1. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**
2. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 27. decembra 2022, doplnenou podaniami z 29. decembra 2022, 25. januára a 26. júla 2023 domáha v petite vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 4 ods. 1 a 2 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „protokol 7“) a práva podľa čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením okresného súdu sp. zn. 2Nt/18/2021 z 27. apríla 2022 a tiež základného práva na nestranný, nezávislý a nezaujatý súd podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení so základným právom nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práv podľa čl. 4 ods. 1 a 2 protokolu 7, ako aj práva podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru postupom a uznesením krajského súdu sp. zn. 5Tos/87/2022 z 20. septembra 2022. Navrhuje tiež odložiť alebo prerušiť vykonateľnosť napadnutých uznesení, ktoré žiada zrušiť, a vec vrátiť všeobecným súdom na ďalšie konanie. Na druhej strane žiada vec krajskému súdu odňať. Súčasne požaduje priznať finančné zadosťučinenie v sume 13 000 eur, úhradu nákladov a výdajov

v sume 1 500 eur, náhradu trov právneho zastúpenia a žiada tiež o ustanovenie advokáta v konaní pred ústavným súdom, pretože je nemajetný.

2. V rozsiahlej, rukou písanej ústavnej sťažnosti na 115 stranách s prílohou obsahujúcou 275 strán, ako aj s jej niektorými nečitateľnými doplneniami a ďalšími prílohami v rozsahu ďalších 137 strán sťažovateľ opakovane opisuje skutkové okolnosti svojej právoplatne skončenej trestnej veci, v ktorej údajne malo dôjsť k jeho nezákonnému právoplatnému odsúdeniu, k tomu pripája nový a nesúhlasný komentár k záverom všeobecných súdov o zamietnutí jeho návrhu na povolenie obnovy trestného konania. Viac strán pritom venuje ešte aj svojmu predchádzajúcemu odsúdeniu za bývalého režimu „totality“ v roku 1984. Na tento účel predložil aj nové listinné dôkazy a úradné výpisy o svojej osobe a trestnej činnosti a tiež vyjadril svoj názor a pohľad na danú trestnú vec.

3. Návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania sa týkal trestného konania, v ktorom bol sťažovateľ rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T 188/2007 z 12. mája 2010 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 2 To 225/2010 z 9. decembra 2010 uznaný za vinného v bode I zo zločinu lúpeže a v bode II pre prečin nebezpečného vyhrážania, ktorými mu bol uložený súhrnný, úhrnný trest odňatia slobody na 25 rokov nepodmienečne. Krajský súd v uznesení uviedol, že súd prvého stupňa vykonal na hlavnom pojednávaní všetky dostupné a potrebné dôkazy na objasnenie skutkového stavu a tieto správne vyhodnotil a že nemal pochybnosti o správnosti zistení uvedených súdom prvého stupňa. Obžalovaného zo spáchania prvého skutku usvedčovali poškodený ■■■■■ a svedkovia ■■■■■ a príslušník Mestskej polície Zvolen, znalecký posudok znalcov Mgr. Eleny Kúdelkovej a MUDr. Vladimíra Haceka, zo spáchania druhého skutku ho usvedčovali svedkovia ■■■■■ a ■■■■■, zápisnica o vydaní kuchynského noža obžalovaným. Súd prvého stupňa pri ukladaní trestu prihliadol na všetky okolnosti, na ktoré je podľa zákona povinný prihliadnuť. Správne vyhodnotil osobu obžalovaného, ktorý bol dosiaľ 17-krát súdne trestaný, teda správne aplikoval § 47 ods. 2 Trestného zákona, pretože obžalovaný sa po tretíkrát dopustil trestného činu uvedeného v tomto ustanovení, a preto musel aplikovať pri ukladaní trestu zásadu „trikrát a dost“. Pri posudzovaní podmienok použitia tejto zásady prvostupňový súd dospel k správne záveru k námietke obžalovaného, aby sa táto zásada neaplikovala z dôvodu, že od vykonania trestu za skutky kvalifikované ako obzvlášť závažné trestné činy uplynula dlhšia doba, pretože pri jej aplikácii je rozhodné, či obžalovaný spáchal tri trestné činy vymenované v § 47 ods. 2 Trestného zákona za presne vymedzených podmienok.

4. Sťažovateľ proti uvedeným rozhodnutiam podal dovolanie. V dovolaní namietal porušenie práva na zákonného sudcu (vec nebola pridelená náhodným výberom, člen senátu krajského súdu bol členom senátov aj na okresnom súde a pod.), jeho vina nebola preukázaná, pretože skutkový stav nebol náležite zistený, znalecké dokazovanie nebolo vykonané zákonne, boli porušené jeho práva na obhajobu a uznesenie odvolacieho súdu je arbitrárne. Napokon namietal aj uložený trest, ktorý považoval za neprímerane prísny a nespravodlivý z dôvodu, že u neho neprichádzalo do úvahy použitie zásady „trikrát a dost“, keďže od vykonania trestov za skoršie skutky uplynula už doba niekoľkých rokov a konaním nebol spôsobený ťažký následok. Trest bol pritom uložený v rozpore s nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012, ktorým bola zrušená veta za bodkočiarkou v § 41 ods. 2 Trestného zákona, ako i so stanoviskom trestného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

5. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 6Tdo/75/2014 z 24. septembra 2014 dovolanie sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu a uzneseniu krajského súdu odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku. Najvyšší súd dospel k záveru, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť, keďže neboli splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. Nezistil žiadne skutočnosti nasvedčujúce tomu, že by v druhostupňovom konaní o odvolaní obžalovaného rozhodoval súd v nezákonnom zložení pri použití náhodného pridelovania vecí sudcom (o čom bol sťažovateľ dostatočne jasne a zrozumiteľne informovaný v rámci sprístupnenia informácií krajským súdom sp. zn. Spr. 3013/2012 a Spr. 3017/12 z 13. marca 2012 a 22. marca 2012). Člen odvolacieho senátu nebol členom senátu, ktorý rozhodoval na prvom stupni. Najvyšší súd preskúmaním napadnutých rozhodnutí nezistil žiadne procesné pochybenia, ktoré by predstavovali závažné porušenie práva na obhajobu. Nebola dôvodná ani námietka sťažovateľa, že nemal možnosť nahliadnuť do súdneho spisu, keďže zo spisového materiálu vyplýva, že obžalovaný i jeho obhajca do spisu nahliadali a študovali ho. Obžalovaný počas celého konania bol neustále riadne zastúpený obhajcom, ktorý sa zúčastňoval procesných úkonov počas celého konania. Čo sa týka znaleckého dokazovania, najvyšší súd nezistil žiadny taký nedostatok, pre ktorý by tento dôkaz mohol označiť za nezákonný. Znalecký posudok podali dvaja znalci spoločne (bol doručený obhajcovi obžalovaného) a k nemu bola znalkyňa Mgr. Eleonóra Kúdelková i vypočutá na hlavnom pojednávaní. Najvyšší súd poukázal na to, že v dovolacom konaní nie je možné preskúmať a hodnotiť správnosť či úplnosť zisteného skutku, ako ani správnosť hodnotenia jednotlivých dôkazov. V prípade obžalovaného bolo potrebné vzhľadom na predchádzajúce odsúdenia aplikovať § 47 ods. 2 Trestného zákona. Skutočnosť, že súd vydal právoplatný rozsudok na základe ustanovenia, ktoré stratilo účinnosť (zrušenie vety za bodkočiarkou v § 41 ods. 2 Trestného zákona nálezom ústavného súdu sp. zn. PL ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012), pričom tento rozsudok ešte nebol vykonaný, nie je dôvodom na podanie dovolania, ale môže mať za následok podanie návrhu na obnovu konania.

6. Sťažovateľ uvádza, že uvedené rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu boli už predmetom ústavného prieskumu v uznesení sp. zn. IV. ÚS 192/2011 z 12. mája 2011. Ústavný súd preskúmal aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 75/2014 z 24. septembra 2015, ktoré skončilo odmietnutím ústavnej sťažnosti v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 463/2017.

7. Uznesením okresného súdu č. k. 1Nt/19/2017-43 z 10. novembra 2017 bol návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2T/188/2007 z 12. mája 2010 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 2To/225/2010 z 9. decembra 2010, zamietnutý. Okresný súd poukázal na to, že aj keď najvyšší súd odkázal odsúdeného z pohľadu straty účinnosti § 41 ods. 2 Trestného zákona za bodkočiarkou na podanie obnovy konania, ani táto skutočnosť pre povolenie obnovy konania nie je významná, pretože v danom prípade bol odsúdenému trest vymeraný predovšetkým podľa § 47 ods. 2 Trestného zákona a na jeho výšku v tomto konkrétnom prípade nemá žiadny vplyv strata účinnosti uvedeného ustanovenia. Súd pri pôvodnom ukladaní trestu aplikoval § 47 ods. 2 Trestného zákona účinného od 1. januára 2010. Odsúdenému však neuložil trest odňatia slobody doživotne. Pri ukladaní trestu prihliadal na § 39 Trestného zákona. Okresný súd zastával názor, že okolnosť, o ktorej odsúdený tvrdí, že sa ňou súd v pôvodnom konaní nezaoberal, nie je okolnosťou novou, pretože ju súd v pôvodnom rozhodnutí zohľadnil práve pri ukladaní výšky trestu. Okresný súd nezistil žiadne nové skutočnosti, ktoré by mohli privodiť obnovu pôvodného konania.

8. Krajský súd sťažnosť odsúdeného proti uzneseniu okresného súdu uznesením sp. zn. 4Tos/31/2018 z 12. apríla 2018 zamietol. Rozhodnutie odôvodnil najmä tým, že odsúdený sa v návrhu obnovy konania domáhal na základe toho, že v pôvodnom konaní pri ukladaní trestu v súvislosti použitím zásady trikrát a dosť nezohľadnil okolnosti hodné osobitného zreteľa a nevyšetрил jeho duševný stav. Krajský súd sa v plnom rozsahu stotožnil s právnymi závermi okresného súdu, že odsúdený v návrhu na povolenie obnovy konania neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by súdu v pôvodnom konaní neboli známe. Trest bol odsúdenému uložený podľa § 47 ods. 2 Trestného zákona v spojení s § 437 ods. 5 Trestného zákona v znení účinnom od 1. januára 2010. Pri uložení trestu súd prihliadol na § 39 ods. 1 a 2 Trestného zákona odôvodňujúce mimoriadne zníženie trestu. Na výmeru trestu pritom pri použití zásady trikrát a dosť nemalo žiadny vplyv použitie asperačnej zásady v zmysle § 42 ods. 1 a § 41 ods. 1 Trestného zákona.

9. Sťažovateľ podal opätovný návrh na obnovu konania. V návrhu poukázal na novú skutočnosť, a to že pred jeho odsúdením uložené nepodmienečné tresty vykonal ako jeden celok. Tresty v bodoch 1 a 7 zapísané v odpise registra trestov vykonal všetky ako dva nepodmienečné tresty odňatia slobody. Odsúdenia v bodoch 4 a 6 boli tie, ktoré boli podkladom na rozhodnutie „trikrát a dosť“, pričom tresty v bodoch 4 a 7 vykonal jedným nepodmienečným trestom. Tieto skutočnosti neboli súdu známe, pretože v spise absentujú. Poukázal na právnu vetu rozsudku, kde je uvedené slovné spojenie, „že bol dvakrát odsúdený“, pričom tam malo byť uvedené „potrestaný“, a má pochybnosti, či toto nevedlo súd k omylu pri vyhlásení tohto rozsudku. Ďalej uviedol, že išlo o rozhodnutia za totalitného režimu. Obhajca sťažovateľa zdôraznil, že § 47 ods. 2 Trestného zákona si vyžadoval a vyžaduje vysoko citlivý a starostlivý výklad a prístup, keďže mimoriadne závažným spôsobom vstupuje do osobnej slobody jednotlivca. Poukázal na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1Tdo/32/2020, ktorý sa zaoberal práve výkladom tohto ustanovenia a v odôvodnení mimo iného uviedol, že ak súd v rámci svojho rozhodovania disponuje viacerými argumentačnými otázkami, tieto je potrebné zodpovedať na základe princípu spravodlivosti. Súd zvýraznil, akým spôsobom je potrebné posudzovať materiálnu podmienku aplikácie tohto ustanovenia, to znamená podmienku, aby odsúdený bol v minulosti dvakrát potrestaný nepodmienečným trestom odňatia slobody, a to aj v kontexte s § 101 „*zákona o výkone trestu odňatia slobody*“. Ďalší dôvod na povolenie obnovy konania videl v tom, že v napádanom rozhodnutí sa mimo iného aplikovali ustanovenia o asperačnej zásade, ktoré neskôr stratili účinnosť. Ďalej zastával názor, že v jeho veci neboli náležité a starostlivo posúdené otázky možného vplyvu všetkých amnestií vzťahujúcich sa na jeho veci a taktiež nebola náležité posudzovaná ani otázka možných premlčaní a zahladení predchádzajúcich odsúdení. Zásadnú výhradu vzniesol, že k zavedeniu § 47 ods. 2 Trestného zákona došlo až s odstupom 10 rokov, po zmene režimu, a teda sú vážne pochybnosti o tom, či boli rešpektované princípy právneho štátu, ktoré predpokladajú rešpektovanie aj zásad právnej istoty, zásady stability vzťahov a zásady predvídateľnosti, to znamená, aby jednotlivец vedel a mohol predvídať napr. aj to, že ak sa dopustí určitého skutku a určitého činu, tak za istých podmienok dopredu známych môže byť proti nemu uplatnená zásada trikrát a dosť.

10. Napadnutým uznesením okresný súd opätovný návrh sťažovateľa na obnovu konania zamietol podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku, pretože nezistil podmienky na povolenie obnovy konania. V odôvodnení napadnutého uznesenia v podstatnom uviedol, že v konaní o povolení obnovy konania sa nezisťuje správnosť pôvodného rozhodnutia, teda ani jeho zákonnosť, ale iba otázka, či nové skutočnosti alebo dôkazy, ktoré boli v tomto konaní uplatnené, boli orgánom činným

v trestnom konaní alebo súdu v čase rozhodnutia neznáme a zároveň či by samy osebe alebo v spojení s inými dôkazmi boli spôsobilé odôvodniť iné rozhodnutie o vine, treste či náhrade škody. Poukázal na to, že sťažovateľ už v dovolaní uvádzal niektoré totožné okolnosti, aké uvádza v rámci svojho návrhu na povolenie obnovy konania, s ktorými sa najvyšší súd náležite vysporiadal.

11. Podľa okresného súdu z rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že v prípade sťažovateľa bolo potrebné vzhľadom na jeho predchádzajúce odsúdenia aplikovať § 47 ods. 2 Trestného zákona (s poukazom na § 437 ods. 5 Trestného zákona), a teda sa súdy nedopustili žiadneho pochybenia. Ďalej z tohto rozhodnutia vyplýva, že na samotnú výmeru ukladaného trestu pri použití tzv. „zásady trikrát a dost“ v podstate nemali žiaden vplyv ostatné inak rovnako správne použité ustanovenia § 42 ods. 1, § 41 ods. 2 (tzv. „asperačná zásada“) a § 38 ods. 7 Trestného zákona. Čo sa týka otázky neprimeranosti uloženého trestu, najvyšší súd uviedol, že táto je bezvýznamná, pokiaľ je uložený trest zákonný, nebol uložený buď trest mimo zákonom stanovenej trestnej sadzby, alebo taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa. Pokiaľ sa sťažovateľ domáhal povolenia obnovy konania z dôvodu, že v pôvodnom konaní mu bol ukladaný súhrnný trest za použitia tzv. zásady „trikrát a dost“, ako aj za použitia tzv. „asperačnej zásady“, za aplikácie § 41 ods. 2, § 42 ods. 1 Trestného zákona, uvedené je pravdou, avšak pre naplnenie podmienok na povolenie obnovy konania v zmysle už citovaných zákonných ustanovení tieto ním uvádzané skutočnosti ako nové novými nie sú. Týmito námietkami sa zaoberal už najvyšší súd a aj keď odkázal sťažovateľa z pohľadu straty účinnosti § 41 ods. 2 Trestného zákona za bodkočiarkou na podanie obnovy konania, ani táto skutočnosť pre povolenie obnovy konania nie je významná, pretože v danom prípade bol sťažovateľovi trest vymeraný predovšetkým podľa § 47 ods. 2 Trestného zákona a na jeho výšku v tomto konkrétnom prípade nemá žiadny vplyv strata účinnosti uvedeného ustanovenia. Pokiaľ namietal, že do použitia § 47 ods. 2 Trestného zákona pri ukladaní trestu bolo zarátané aj odsúdenie už amnestované (rozhodnutie Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 3 T 268/1984), je potrebné uviesť, že na toto odsúdenie sa síce čiastočne vzťahovala amnestia prezidenta republiky, ale táto sa vzťahovala len na časť mu uloženého nepodmienečného trestu, a to vo výmere 1 roka. Sťažovateľ bol odsúdený na trest odňatia slobody vo výmere 6 rokov a 6 mesiacov nepodmienečne. Na zvyšok uloženého trestu sa amnestia nevzťahovala, a teda odsúdenie je platné. Na aplikáciu § 47 ods. 2 Trestného zákona nemá takisto žiadny vplyv tvrdenie sťažovateľa o premlčaní tohto odsúdenia. Premlčanie je možné pri výkone trestu alebo pri trestnom stíhaní, nie pri ukladaní trestu a aplikácii tohto ustanovenia Trestného zákona.

12. K ďalším dôvodom uvádzaným odsúdeným a týkajúcim sa chyby vo výrokovej časti rozsudku, kde je uvedené „*dvakrát odsúdený*“, a nie „*dvakrát potrestaný*“, k nepodmienečnému trestu okresný súd uviedol, že, vychádzajúc aj z odôvodnenia daného rozsudku, ide výlučne o písársku chybu. K ďalším dôvodom, že išlo o odsúdenia za totalitného režimu, súd uvádza, že podľa § 437 ods. 5 Trestného zákona sa § 47 ods. 2 vzťahuje aj na osobu, ktorá bola potrestaná za niektorý z trestných činov uvedených v § 43 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, ak osoba spáchala ďalší trestný čin uvedený v § 47 ods. 2 po nadobudnutí účinnosti tohto zákona. Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa, že odsúdenia, ktoré boli podkladom na rozhodnutie „trikrát a dost“, vykonal jedným nepodmienečným trestom, súd uviedol, že sa v odôvodnení rozsudku (strany 11 – 13) zaoberal otázkou, či boli splnené podmienky na aplikáciu § 47 ods. 2 Trestného zákona, zabezpečil register trestov obvineného a oboznámil sa aj s konkrétnymi trestnými spisami, na ktoré sa viaže aplikácia § 47 ods. 2 Trestného zákona. Vykonaným

dokazovaním považoval za preukázané, že sťažovateľ uložené tresty aspoň pomerne vykonal v čase pred skutkom, ktorý bol predmetom trestného konania a bol posúdený ako zločin lúpeže. Otázka, akým spôsobom tento výkon trestu odňatia slobody u odsúdeného prebiehal, v akom poradí bol nariadený, či bol určený spoločný výkon trestov, nemení nič na skutočnosti, že tieto tresty odsúdený vykonal v čase pred spáchaním skutku, ktorý bol predmetom trestného konania sp. zn. 2T/188/2007.

13. Napokon okresný súd k rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 1Tdo/32/2020 z 24. marca 2021 uviedol, že sa týka iných skutkových a právnych okolností prípadu, pretože odsúdenému bol uložený trest odňatia slobody s podmieneným odkladom jeho výkonu na skúšobnú dobu. Následne bol tento trest premenený na nepodmienečný trest odňatia slobody. V prípade rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 5To/43/2016 z 25. októbra 2016 uviedol, že súd neaplikoval pri ukladaní trestu § 47 ods. 2 Trestného zákona, keďže si súd ako predbežnú otázku podľa § 7 ods. 1 Trestného poriadku vyriešil otázkou zahľadania odsúdení páchatel'a, kde konštatoval, že na jeho odsúdenie (spred 40 rokov) už nemožno pri aplikácii zásady „trikrát a dost“ prihliadať.

14. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť priamo do zázpisnice o verejnom zasadnutí a písomné dôvody doručil okresnému súdu 18. júla 2022 prostredníctvom svojho obhajcu spolu s rozsiahlymi prílohami, ktoré doplnil viacerými podaniami aj sťažovateľ, pretože napadnuté uznesenie okresného súdu považovali za nesprávne, formalistické a nezákonne.

15. Krajský súd po rekapitulácii priebehu konania na okresnom súde a podstaty sťažnostných dôvodov sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu (s. 1 až 3) sa k nim vecne vyjadril na s. 5 až 10 tohto uznesenia. Keďže závery krajského súdu sú pre sťažovateľa dostatočne známe (kópie ústavnému súdu predložil v prílohe), ústavný súd nepovažoval za podstatné detailnejšie citovať z jeho odôvodnenia, pretože ten sa v celom rozsahu stotožnil so závermi okresného súdu. Napriek tomu poukazuje na to, že krajský súd rovnako uviedol, že aj najvyšší súd, rozhodujúc o dovolaní sťažovateľa, potvrdil, že súdy prvého a druhého stupňa v súvislosti s uloženým trestom nijako nepochybili. Z rozhodnutia najvyššieho súdu vyplynulo, že na samotnú výmeru ukladaného trestu pri použití zásady „trikrát a dost“ v podstate nemali žiaden vplyv správne použité ustanovenia § 42 ods. 1, § 41 ods. 2 a § 38 ods. 7 Trestného zákona, teda aj tzv. „asperačná zásada“. Krajský súd poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o dovolaní sťažovateľa v základnom konaní, že ak súd vydal právoplatný rozsudok na základe ustanovenia, ktoré neskôr stratilo účinnosť a rozsudok ešte nebol vykonaný, je to dôvod na povolenie obnovy konania. V tejto súvislosti ale nemožno opomíňať stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. Tpj 44/2013 z 26. novembra 2013, na ktoré poukazoval tiež sťažovateľ, z ktorého obsahu vyplýva, že strata účinnosti ustanovenia, na ktorého základe bol vydaný právoplatný rozsudok, ktorý dosiaľ nebol vykonaný, je dôvodom na povolenie obnovy konania len vtedy, ak účinky aplikovanej „asperačnej zásady“ mali vplyv na výmeru uloženého trestu, teda ak sprísnená trestná sadzba bola použitá. Naopak, ak sprísnená trestná sadzba použitá nebola, a to napr. pre jej neprimeranú prísnosť vzhľadom na okolnosti prípadu alebo pomery páchatel'a alebo nebola použitá z iného zákonom určeného dôvodu, nie je strata účinnosti dotknutého ustanovenia v danom prípade dôvodom na povolenie obnovy konania. V tejto súvislosti krajský súd akcentoval, že konajúce súdy pri ukladaní trestu sťažovateľovi zvažili všetky relevantné okolnosti prípadu a za posúdenia podmienok na uloženie trestu odňatia slobody uložili odsúdenému trest odňatia slobody vo výmere 25 rokov, teda vo výmere explicitne stanovenej Trestným zákonom, a to napriek tomu, že za splnenia

podmienok uvedených v § 47 Trestného zákona pri aplikácii zásady „trikrát a dost“ prichádzalo u sťažovateľa do úvahy aj uloženie trestu odňatia slobody na doživotie. Okolnosti prípadu tak nenapĺňajú obsah a zmysel § 394 ods. 4 písm. b) Trestného poriadku v spojení s § 93 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Krajskému súdu potom neostávalo nič iné, len prisvedčiť správnym zisteniam okresného súdu, že aplikácia „asperačnej zásady“ nemala v prípade odsúdeného žiadny relevantný vplyv na určenie výmery trestu, preto nemožno ani túto skutočnosť považovať za dôvod obnovy konania. Aj v prípade, ak by súd v danej veci povolil obnovu konania, nič by to nezmenilo na výške trestu. Ostatné sťažnostné námietky sťažovateľa v tomto konaní považoval krajský súd za irelevantné a konštatoval, že uvádzané skutočnosti nepredstavujú nové skutočnosti v zmysle § 394 ods. 1 Trestného poriadku a ani dôvod na obnovu pôvodného trestného konania.

17. K úplnosti skutkového stavu je potrebné ešte uviesť, že ústavný súd tiež preskúmaval v uznesení č. k. IV. ÚS 422/2020-429 z 8. septembra 2020 ústavnú sťažnosť sťažovateľa, v ktorej namietal, že Okresný súd Banská Bystrica zamietol jeho návrh na povolenie obnovy konania, v ktorom bol vydaný rozsudok okresného súdu sp. zn. 3T/268/1984 z 18. decembra 1984 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 6To/31/1985 z 31. januára 1985. Ústavná sťažnosť bola odmietnutá.

II.

Argumentácia sťažovateľa

18. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti v podstatnom namieta porušenie svojich označených práv v bode 1 postupom a uzneseniami okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach. Hlavné námietky možno ustáliť takto:

- a) jeho odsúdenie a tiež jeho pozbavenie osobnej slobody v trvaní 25 rokov v pôvodnom trestnom konaní (z týchto rozhodnutí obsiahlo aj cituje a bližšie komentuje) bolo nezákonné;
- b) rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu o zamietnutí návrhu na obnovu trestných konaní sú zjavne predčasne vydané a tiež sú svojvoľné a nepreskúmateľné;
- c) súdy sa nedostatočne vysporiadali s novo oznámenými skutočnosťami a dôkazmi a nepristúpili k tzv. selektovaniu dôkazov, pričom nezobrali do úvahy jeho pravdivú a úprimnú argumentáciu a nové listinné dôkazy, nezohľadnili až odignorovali nové skutočnosti uvádzané v jeho návrhu a sťažnosti;
- d) konanie nebolo vedené v súlade s požiadavkami a účelom § 394 ods. 1 Trestného poriadku a aplikácia tohto ustanovenia na jeho prípad nebola v súlade s Trestným poriadkom a čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 dohovoru. V tejto súvislosti poukazuje aj na nálezy ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 406/2014 a sp. zn. II. ÚS 111/2015, ktoré uviedol aj vo svojom návrhu, a tiež na nespravodlivý súdny proces, ktorý bol proti nemu vedený ešte za bývalého režimu v konaní vedenom pod sp. zn. 3T/268/1984. Týmito procesmi boli doslova popreté, odopreté a odňaté jeho práva podľa ústavy a dohovoru. Tvrdí, že nie je osobou, ktorá by bola dvakrát odsúdená na nepodmienečný trest odňatia slobody za ten istý trestný čin;

e) v uznesení okresného súdu nie je uvedený pomer jednotlivých hlasov troch členov senátu, ktorý zamietli jeho návrh, čo je v rozpore s § 163 ods. 4 a § 176 ods. 4 Trestného poriadku (s. 31 ústavnej sťažnosti), čo namietal vo svojom opravnom prostriedku z 18. júla 2022, ale krajský súd mu na jeho námietku neodpovedal;

f) vo veci obnovy konania rozhodoval ako predseda senátu Mgr. Ján Bednár, ktorý bol aj členom odvolacieho senátu v pôvodnom trestnom konaní, ktorý rozhodoval o väzbe sťažovateľa, o jeho námietke zaujatosti a tiež o vine sťažovateľa, ako aj v konaní pred krajským súdom o jeho sťažnosti proti zamietnutiu návrhu na povolenie obnovy konania, čo vyvoláva dôvodné pochybnosti o nedostatku nestrannosti a nezaujatosti zákonného sudcu, ktorý navyše neoznámil svoj pomer k rozhodovaniu o veci (v tomto ako na príklady poukazuje na uznesenie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 2 Nto 9/2021 z 20. mája 2021, ktorým vylúčil sudkyňu všeobecného súdu za podobných podmienok, ako to bolo v jeho prípade, uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 2/2022 z 26. januára 2022 a sp. zn. 4 Tost 5/2022 z 22. marca 2022, nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 456/2021 a rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva Mucha v. Slovensko z 25. novembra 2021, sťažnosť č. 63703/19);

g) nesúhlasí so závermi súdov, že tie isté skutočnosti namietal nielen v návrhu, ale aj v dovolaní, pretože obidva inštitúty sú síce považované za mimoriadne opravné prostriedky, ale majú odlišný účel a význam. Spomína v tejto súvislosti „Rezolúciu výboru ministrov rady Európy z 19. januára 2001“, ktorá prijala, že obnovu konania treba povoliť zvlášť v prípadoch, keď je zrejma nespravodlivosť procesu, čo sťažovateľ vo svojej veci nepochybne stále dlhodobo pociťuje;

h) k nezákonnému postupu v pôvodnom konaní došlo ešte pred vydaním nálezu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012, ktorým ústavný vyslovil nesúlad časti § 41 ods. 2 Trestného zákona s čl. 1 ústavy, na čo poukázal i v konaní o návrhu na povolenie obnovy konania. Na túto okolnosť súdy nijako neprihliadli, nerešpektovali a nedali mu na to žiadnu odpoveď;

i) poukazuje na podporu svojej argumentácie aj na ďalšie nálezy ústavného súdu a tiež zjednocujúce stanoviská najvyššieho súdu sp. zn. Tpj 11/2013 z 11. marca 2013, sp. zn. Tpj 44/2013 z 26. novembra 2013 a sp. zn. Tpj 36/2014 z 9. decembra 2014 či pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 2/2014 zo 7. mája 2014.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

19. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Na predbežnom prerokovaní ústavný súd potom preskúmal, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

20. Napriek absencii právneho zastúpenia sťažovateľa a prítomnosti viacerých nedostatkov zákonom ustanovených náležitostí ústavnej sťažnosti ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľa na doplnenie jeho podaní. Vyhodnotil ich za obsahovo natoľko jasné a zrozumiteľné, že umožňujú realizovať ústavný prieskum a ani prípadné doplnenie ústavnej sťažnosti kvalifikovaným právnym zástupcom by nemohlo prívodiť iné rozhodnutie v tejto veci.

21. Podstatou ústavnej sťažnosti je teda porušenie označených práv sťažovateľa v bode 1 napadnutými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu a postupom, ktorý ich vydaniu predchádzal, pri rozhodovaní o jeho návrhu na povolenie obnovy trestného konania.

III.1. K porušeniu označených práv napadnutým uznesením okresného súdu:

22. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pritom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

23. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto právomoc ústavného súdu nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (pozri. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

24. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ využil svoje právo podať proti napadnutému uzneseniu okresného súdu opravný prostriedok, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd ako súd odvolací, ktorý v prípade zistenia zásahu súdu prvej inštancie do základných práv alebo slobôd sťažovateľa (či už svojím rozhodnutím, alebo postupom) bol zároveň povinný týmto právam alebo slobodám poskytnúť ochranu.

25. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému uzneseniu okresného súdu vylučuje právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu:

26. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

27. Pri posudzovaní dodržania ústavno-procesných princípov orgánmi verejnej moci pri rozhodovaní vychádza ústavný súd z toho, že na rozhodnutia vydané na rôznych inštanciách je potrebné nazerať ako na jeden celok. Vzhľadom na túto obsahovú spojitosť napadnutého

uznesenia krajského súdu s napadnutým uznesením okresného súdu ústavný súd považoval za potrebné poukázať na obsah podstatnej časti odôvodnenia uznesenia okresného súdu uvedeného v bodoch 10 až 13 a tiež na body 15 a 16, ktoré sa týkajú odôvodnenia uznesenia krajského súdu.

28. V tomto kontexte ústavný súd zistil, že časť námietok porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením krajského súdu uvedená v bode 18 písm. a), d), h), i) tohto uznesenia (ide o kľúčové námietky týkajúce sa uloženého trestu odňatia slobody v rozpore s nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012, ako aj porušenie aplikácie zásady „trikrát a dost“) je neprípustná, pretože týmito námietkami sa už zaoberal najvyšší súd v dovolacom konaní (pozri uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6Tdo/75/2014 z 24. septembra 2014 – bod 5 tohto uznesenia), ako aj ústavný súd (pozri uznesenie sp. zn. I. ÚS 463/2017 – bod 6 a uznesenie č. k. IV. ÚS 422/2020-429 z 8. septembra 2020 – bod 17 tohto uznesenia). Napokon s týmito námietkami sa právoplatne vysporiadal už okresný súd i krajský súd pri posudzovaní prvého návrhu sťažovateľa na povolenie obnovy konania (pozri body 7 a 8 tohto uznesenia).

29. V súvislosti so sťažovateľom deklarovaným prejavom nespokojnosti s napadnutým uznesením krajského súdu [bod 18 písm. b), c), g) tohto uznesenia] ústavný súd uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou tohto práva je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenia základných práv (I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05). Taktiež podľa už mnohonásobne judikovaného názoru ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nemôže byť porušené iba tou skutočnosťou, že sa všeobecné súdy nestotožnia vo svojich záveroch s požiadavkami účastníka konania. Po dôkladnej analýze napadnutého rozhodnutia krajského súdu (v spojení s dôvodmi napadnutého uznesenia okresného súdu a zápisnice z verejného zasadnutia z 27. apríla 2022 a dôvodmi prezentovanými v obsiahlej sťažnosti sťažovateľa, resp. jeho obhajcu JUDr. Jána Krnáča proti napadnutému uzneseniu podľa § 402 Trestného poriadku, ktoré mal ústavný súd k dispozícii, pozn.) ústavný súd hodnotí právne závery odôvodňujúce nesplnenie podmienok potrebných na povolenie obnovy konania ako zákonné a ústavne súladné ako celok. Nemožno v žiadnom prípade uvažovať o nedostatočnom odôvodnení, ako tvrdí sťažovateľ. Právne závery krajského súdu majú racionálny základ, sú logicky, zrozumiteľne a dostatočne odôvodnené. Skutočnosť, že sa sťažovateľ s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje a považuje ho za svojvoľný, arbitrárny, nepreskúmateľný a predčasne vydaný, nie je sama osebe dôkazom jeho neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecného súdu svojim vlastným, a preto medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a napadnutým uznesením ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť. Na základe toho ústavný súd túto časť ústavnej sťažnosti odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu:

30. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti vo všeobecnosti tiež tvrdí, že napadnutým uznesením krajského súdu zároveň došlo aj k porušeniu jeho práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6

ods. 1 dohovoru. Ústavný súd k tomu poznamenáva, že na konanie o návrhu na povolenie obnovy konania sa čl. 6 ods. 1 dohovoru nevzťahuje. Svedčí o tom stabilizovaná judikatúra ústavného súdu (napr. II. ÚS 255/2011, III. ÚS 223/2017, IV. ÚS 108/2014, I. ÚS 227/2013 a tam uvedená judikatúra), ako aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (Kulnev v. Rusko, rozhodnutie z 18. 3. 2010, č. 7169/04, Rudan v. Chorvátsko, rozhodnutie z 13. 9. 2001, č. 45943/99). V tomto konaní ide o vydanie rozhodnutí, ktoré priamo nesúvisia s rozhodnutím o právach a záväzkoch občianskoprávneho charakteru alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti adresátom práv podľa tohto ustanovenia dohovoru (o tom už bolo právoplatne rozhodnuté v pôvodnom konaní, ktorého obnovy sa sťažovateľ domáhal). Článok 6 dohovoru totiž neobsahuje právo na revíziu súdneho konania (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Callaghan c. Spojené kráľovstvo z 9. 5. 1985 a vo veci sťažnosti č. 41372/98, Václavík proti Slovensku z 30. 9. 2003). Ochrany práv obsiahnutých v čl. 6 dohovoru sa možno domáhať až v obnovenom konaní, t. j. po tom, ako bolo príslušným všeobecným súdom právoplatne rozhodnuté o povolení obnovy konania (II. ÚS 196/2019), čo však nie je prípad sťažovateľa. Teda ústavná sťažnosť sťažovateľa je zjavne neopodstatnená aj v tejto časti.

III.4. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 4 ods. 1 a 2 protokolu 7 (právo nebyť opakovane súdený alebo trestaný):

31. Sťažovateľ v tejto časti neuvádza bližšiu argumentáciu k porušeniu označeného článku. Ústavný súd preto v okolnostiach danej veci dospel pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti k záveru, že ústavnú sťažnosť v tejto časti je potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde, pretože neobsahuje náležitosti ustanovené zákonom o ústavnom súde.

32. Nad rámec toho je potrebné uviesť, že ústavný súd sa touto námietkou sťažovateľa podrobne zaoberal v spomínanom uznesení č. k. IV. ÚS 422/2020-429 z 8. septembra 2020 (body 65.1 až 69), na ktoré ústavný súd bližšie odkazuje.

III.5. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 7 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu:

33. Na margo námietok sťažovateľa uvedených v bode 18 písm. e) a f) tohto uznesenia ústavný súd uvádza:

34. Podľa § 397 ods. 2 Trestného poriadku o návrhu na povolenie obnovy konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozhodnutím súdu, rozhoduje iný samosudca alebo iný senát súdu, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni. V predmetnom ustanovení je explicitne uvedené, že obmedzenie sa týka výlučne súdu prvého stupňa. V týchto intenciách postupoval aj krajský súd, pretože uvedené ustanovenie z konania o návrhu na povolenie obnovy konania vylučuje len účasť toho sudcu alebo senátu, ktorý rozhodol vo veci v prvom stupni. K námietkam sťažovateľa v tomto smere sa predtým vyjadril vecne aj najvyšší súd, ktorý v dovolacom rozhodnutí sp. zn. 2 Tdo 75/2014 z 24. septembra 2015 dal k jeho námietkam v tomto smere primeranú a jasnú odpoveď na s. 9 až 12. Sťažovateľ proti nemu nevyužil prípustný prostriedok nápravy vo forme ústavnej sťažnosti a v súčasnosti sa opätovne pokúša zmeniť tento záväzný právny názor.

35. Ústavný súd preto uzavrel, že táto časť ústavnej sťažnosti je neprípustná, preto ju podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietol.

IV. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom:

36. Ústavný súd môže podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a preto neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a ústavný súd žiadosti sťažovateľa podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. marca 2024

Peter Molnár
predseda senátu